

Владимир ОСТОЈИЋ*

ТВОРБЕНИ МОДЕЛИ ТОПОНИМА НА ЈЕЗЕРСКО-ШАРАНСКОМ ГОВОРНОМ ПОДРУЧЈУ

Сажетак: Аутор у овом раду указује на реализацију творбених могућности настанка до детаља изнијансираних географских назива на језерско-шаранском говорном подручју и на творачку снагу тамошњих људи која долази до изражаја у најразноврснијим именима. У овом говору разматра скоро све заступљене у ономастици познате творачке моделе па чак и оне теже уочљивије који припадају историји. Посебну пажњу посветио је називима који потичу из сфере општих и географских апелатива и репертоару у ономастици познатијих творбених модела (нултим суфиксом, афиксацијом и композицијом).

Кључне ријечи: *ономасџика, ѿојоним, айелатив, географски термин, ѿворбени модел ѿојонима*

1. Висораван Језера, брдско сточарско подручје са разноврсном конфигурацијом земљишта, протеже се на сјеверозападним брдовитим падинама и релативно благој висоравни између Дурмитора, Сињајевине, Штуоца и Ивице па на сјеверу све до горњег тока ријеке Таре. Шаранци обухватају сјеверни дио Сињајевине, спуштају се до горњег тока ријеке Таре и Језера. Језерско-шаранску регију, равничарско и брдовито подручје, одликује разноврсна конфигурација земљишта и богатство објеката у природи који надмашују термилошки материјал за њихово именовање. Конфигурација земљишта (*брежуљак, брдо, бријеј, ѿланина, ѿора, ...*) основни је семантички извор топонима и регулатор односа апелатив — топоним. „Творачка снага и виталност у језику говорника овог подручја“ уочава се, поред осталог, и у топонимији (Вујичић 1976: 26).

* Владимир Остојић (Никшић), доктор филолошких наука

Говор им припада млађим новоштокавским ијекавским говорима источнохерцеговачког типа.

2. Географску терминологију, као дио лексичког фонда једнога језика или дијалекта, карактеришу обиљежја осталог језичког материјала. Географски апелативи (нпр. *їлавица*, *дрго*, *дријет* и сл.) најчешће садрже конфигурационо значење означеног мјеста и фигурирају као пуноправни топонимски називи који се обично налазе на граници „између функције означавања, дакле, апелативне функције и функције именовања, дакле ономастичке функције“ (Вујичић 1994: 160). Изворно конфигурационо значење означеног мјеста још чешће потиче из назива за *биљни свијет* (Вуковић 1976: 31). На језерско-шаранском говорном подручју од основне семантике биљног свијета потиче богатство топонима — фитонима. За именовање одређених локалитета често су неке биљне врсте представљале значајан мотив који је надјачао све остало, тако да је географски објекат добио шумско дрвеће, житарице, поврће, траве и биљке за своје име: према дрвету *јавор* су топоними *Јаворје*, *Јаворовача*; према *дор* су *Борје*, *Борова їлава*, *Борићи*, према *јасика* су *Јасике*, *Јасиковац*, према *клека* је *Клеке*, *Клеков криш*, према *врба* је *Врбљак*, *Врбе*, према *ива* је *Ивовац*, *Иве*, према *јела* је *Јеље*, *Јелова сїрана*, према *дуква* је *Букова влака*, *Букве*; према *овас* је *Овсишїе*, према *елда* је *Елдовишїе*, према *кумїијер* је *Кумїијеришїе*, према *куїус* је *Куїусишїе*; према *јаблан* је *Јаблан бара*, према *їаїраїт* је *Паїраїтишїе*, премка *бусика* је *Бусика*, према *трн* је *Трњац*. Групу топонима изведених од назива животиња (зооними) сачињавали су топоними настали чешће од имена дивљих животиња: *Вучје дрго*, *Вукодо*, *Вучја бара*, *Зечја долина*, *Зечево ждријело*, *Вучје јаме*, *Гускина долина*, *Љељенак*, *Ђуково їоље*, и ређе од имена домаћих животиња: *Овчи їреден*, *Говећи до*, *Јаїњећа долина*, *Кокошије рује*. Топонимски називи на овом подручју, као и иначе, „потичу од каквог земљишног односа према личности које је земљиште населило, њиме управљало или га је држало у приватној својини“ (*Шаранци*, *Рамово Ждријело*, *Пашино їоље*, *Пашина вода*, *Ђедово їоље*, *Марића баре*).

Из везаности људи ове сточарско ратарске регије за поднебље на коме битише и самосаживљавање са њим рађа се назив за сваки дио земље, за сваку њену стопу и крајак па и онај најмањи, за сваки предмет и за сваку појаву. Ономастичко богатство језерско-шаранског подручја изражено је и у области културних топонима. Сточарски објекти, гајење стоке, њихов смјештај; именовање

орница, њива, вртова; производи у вези са житарицама и повртарским културама, вјерски објекти и остали културни микротопоними стоје иза обиља топономастичких назива типа¹: *Букалишиће, Говедарник, Коњушница, Овчарник, Солила, Сџајишиће, Пројон, Орнице, Пејова орада, Пејорово јувно, Лучњак, Млини, Бајова њива, Турско јробље, Мейериз, Мишов мрамор, Возник, Ђоровића врајнице, Клачине, Паљевине, Пржина, Сокак, Недин шанац*. Богата је и микротопонимска грађа образована од антропонимских категорија — имена, презимена, надимака, хипокористика, личних родбинских односа, занимања и титула: *Бејдовина, Тојовина, Микајлова влака, Пејорова сџрана, Мирковина, Шушовина, Ђоровина, Пињовина, Пајова ливада, Тојовина, Дацићи, Сџевовићи, Грчко јробље, Ђевојачки вир, Ђедова долина, Коваче јањ, Пашино јоље, Кайејанова ливада, Кайејаново јоље*.

Творачка снага житеља овога подручја долази до изражаја и у најразноврснијим именима:

а) крајева и дјелова овога рејона. Пространа висораван испод Дурмитора има општи назив *Језера*, а њена подручја опет имају своје име: *Пошћенски крај, Тейца, Поддурмиторски крај, Пирлићорско-ћијеровачки крај, Доњи Шаранци, Горњи Шаранци*.

б) насеља са мањим или већим бројем засеока: *Јунча До, Алуја, Њејовућа, Врела, Шљиванско, Криш, Палез, Заулина, Зминица, Суводо, Гомиле, Прибранци, Појрежђе, Ђедово Поље, Сџуденца, Конаће, Ковачка Долина, Ускоци, Смољан, Окрујлица, Междо, Нинковићи, Кочадо, Омарићи, Шумановац, Тейачко Поље, Брајковача, Борје, Међужваље, Градина, Рудиновача, Руданца*.

в) Сваки дио села или засеока има своје име. Тако, на примјер, недалеко од Жабљака налази се село *Врела* са засеоцима: *Јасике, Орна Главица, Шиљаја главица Подчечарје* и *Ровца*, а именован је и сваки дио засеока: *Млини, Зеретино јоље, Обале, Балашица, Главице, Сурдуй, Крље, Клеке, Сџране, Тавани, Бријеј, Бејдовина, Шушовина, Смрче, Пејоровина*.

На најмањем локалитету језерско-шаранског говорног подручја могу се срести називи за најситније парцеле, најчешће не као географски апелатив (*њива, јојок, главица*) „који у ономастичкој обавијештениости не значи ништа“ (Вујичић 1994: 161) Но, општи

¹ Назив „културни микротопоними“ и њихову класификацију радио сам према Цицмил — Реметић 2012: 110– 121.

називи, односно апелативи и на овом говорном подручју често функционишу као равноправни топономастички називи тако да имамо идентичан облик за апелатив и за топоним. „Апелатив *йод* преко множинске форме тога облика *йода* улази у назив локалитета *Пога* или чак с атрибутском комбинацијом *Црна Пога*“ (Остојић 2003: 274).

3. Топономастички апелативи су у зависности од језика семантички, структурно и етимолошки различити. Могу бити изведенице и афиксалне ријечи. У језерско-шаранском говорном подручју, као у српском језику уопште, безафиксалне су ријечи, и обично се говори о географским терминима у топонимији и о топономастичким метафорама (Маринковић 2002: 120–121). Топономастички апелативи и једне и друге групе настали су топономизацијом апелатива као најједноставнијим начином творбе.

3. 1. Апелативи су један врло распрострањен начин именовања *јора*, *вода*, *оронима* и сл. са јасном семантичком мотивацијом. У процесу настајања властитих имена у ономастици, посебно у топонимији и хидронимији мноштво назива у језерско-шаранском говору дугују свој настанак апелативима. Огроман топономастички материјал овога краја у знатном броју, дакле, потиче из сфере апелатива, као у примјерима:

Камен (Камењача), до (Долина), љавица (Симунина љавица), дрдо (Гусино дрдо, Међеђе дрдо), љава (Борова љава), лице (Лица), љеда (Ристивова љеда, Пријека љеда), љоље (Ђуково љоље, Тејачко љоље), долина (Дубока долина, Ђедова долина), љољана (Иванова љољана), бара (Мацаска бара), лука (Миљића лука), љишиљалина (Пишиљалина), љаван (Тавани), криш (Шиљайи криш), љоче (Плоче), љревија (Превија), влака (Влаке), љећина (Пећине, Ђирова љећина), бор (Борје), јавор (Јаворје).

У мноштву наведених и њима сличних топонима које смо прикупили на језерско-шаранском говорном подручју у чијим творбеним основама, у основама за грађење, стварање топонима, најчешће су географски апелативи којима се означавају, именују узвишења: *дрезуљак, бријеј, љавица, коса, рѝ, љеден, дрдо, љланина*. Подоста је термина за означавање камена (свега што је у вези са каменом), улегнућа и равних површина: *камен, сѝанац, облужак, рѝа, вал, јомила, камењача, криш, шкриј, љећина, сѝијена, љеда; до, дочић, долина, долови, љродо, коѝлина, јама, влака зараван, залоквањак, йод, љоље, љољана, љољица, љаван, йодови*, (Остојић 2003:

275; Вујичић 1976: 27–29). Топономизацијом наведених географских апелатива и термина постају права топономастичка имена (*Бријеј*, *Криш*). Овакви називи носе у себи најмање ономастичке обавијести. Далеко су бројнији у језерско-шаранском говору двосложни односно синтагматски називи — апелативи с атрибутском одредбом (*Шиљайи криш*, *Ђегова долина*), гдје имамо конкретизацију у именовању односно потпунију ономастичку обавијест.

3. 2. Многа именовања семантички су мотивисана метафорама које настају процесом транзиције. Као средство номинације заснива се на поређењу. Један појам се објашњава помоћу другог појма те тако метафора открива сличности међу стварима. Именовање је веома разноврсно, спонтано, на основу сличности по функцији, по спољашњем изгледу, по боји, по положају, по квалитету, по намјени и сл. (Цицмил — Реметић 2010: 78–100). Плаховита ријека се зове *Љујица*, а тиха равничарска *Мршвица*, планински поток је *Скакавац*, *Челина* је мјесто у стијени из којег након одмрзавања и обилних киша нагло покуља вода, *Скакала* су потоци који теку — „скачу“ низ стјеновите предјеле и праве букове, *Сушица* је ријека која каткада у току љета пресуши; *Клобучарица* је поток који уз позну кишну јесен избацује воду у виду клобукова, *Сийуденац* је поток чија је вода хладна током цијеле године, *Пишијалина* је извор чија вода извире у танким млазовима, као да пишти, *Пишијеи* је извор чија вода извире из доста уског грла и пишти. Метафоричност је изнијансирана у мноштву сличних назива: *Плеће*, *Кук*, *Ждријело*, *Тмора*, *Невиђен*, *Провалија*, *Међужваље*, *Шљеме*, *Лакаји*, *Калица*, *Борова љава*, *Главице*, *Орна љавица*, *Шиљайа љавица*, *Дори до*, *Паклени до*, *Почивала* који указују на начин именовања, односно начин њиховог настанка и творачку снагу језерско-шаранског говора (Вујичић 1994: 161).

4. У семантичкој класификацији топонима, која је важна због прегледности топономастичких група, функционише мноштво назива. Са структурног аспекта код топонима у нашој грађи уочава се да је „сваки назив структурни модел двају комплементарних“ дјелова или морфема. Носилац ономастичке обавијести требало би да буде лексички морфем који упућује на објекат (Вујичић 1982: 199). Различити творбени модели у структури микротопонима било као афикси придодати основном морфему или као атрибутивни додаци су дистинктивни елементи — у функцији су именовања нових локалитета и разликовања географских објеката.

Прикупљени материјал са овог говорног подручја указује да су у афиксалној творби топонима заступљени у ономастици познати модели. Грађа коју овдје приказујемо настала је путем три познатија творбена модела: (1) нултом деривацијом (2) афиксацијом и (3) композицијом.

(1) Репертоар топонима образован нултим суфиксом као најједноставнијом формом безафиксалне творбе обухвата:

а) групу географских термина: *Бријеј, Брдо, Греда, Крш, Гомиле, Валови, Влаке, Долови*, и

б) групу тзв. топономастичких метафора: *Плеће, Лица, Глава, Ждријело, Лакај, Коријо, Пода, Омарићи, Омар* (в. т. 3 и 4)

(2) Морфолошки начин творбе афиксацијом разликује се од морфолошког поступка у ужем смислу по томе што се у морфологији додацима основи мијења само облик ријечи, а у морфолошкој творби додацима основи граде се нови називи (Шимуновић 1970: 17). Афиксално творбени типови топонима на језерско-шаранском говорном простору реализују се у три подгрупе примјера.

а) обичној суфиксалној:

Балашица, Сјрињача, Јоцуша, Селина, Орашац, Грлић, Борје.

У овој подгрупи посебно је наглашена употреба суфикса: *-ица, -ац, -ача, -ина, -је, -ак, -ишије* и сл.

Суфикси се не употребљавају самостално и њихова се значења огледају једино у вези с лексичком морфемом. Они служе у првом реду за диференцирање објекта у простору. У топонимији је ограничен број суфикса, тако да поједини суфикси достижу висок ниво продуктивности у простору и времену због чега неки ономастичари говоре о постојању специфичних топономастичких суфикса (Шимуновић 1970: 15).

б) рјеђе префиксалној:

Заулина, Невихен, Разврије, Прикрајци, Појрежје, Подјора,

гдје најчешће функционишу префикси: *за-, не-, раз-, йри-, йод-, међу-, наг-, без-*.

Код префикса значење је присутније и они се ријетко формализују. У структури назива су на првом мјесту и нијесу само формално творбени морфеми, већ су и носиоци садржаја који имају као предлози, па се због тога разликују од суфикса већом аутономношћу.

в) и нешто фреквентнијој, односно распрострањенијој префиксално-суфиксалној подгрупи „чију продуктивност је увећао број комбинација једног префикса с различитим суфиксима: *за + ак*

(Закрајци), за + ина (Заулина) и сл. гдје је увијек извршена потпуна топонимизација. (Остојић 2003: 276)

(3) И најзад, посебно мјесто у групацији топонима у процесу творбе заузимају композити. Они су на нашем подручју присутни:

(а) или у виду топономастичких сложеница (сраслица):

Сувојољица, Кочадо, Шарјора, Суводо,

(б) или у виду синтагми — двочланих и вишечланих топономастичких назива:

Борова љава, Брњашева долина, Зеретино њоље, Црни врх, Лалејин до.

Код композита један од морфема има идентификациону функцију, а други диференцијалну. Дјелови двочланих или вишечланих ономастичких синтагми дјелују јединствено и није им могуће замијенити мјеста.

Наведени топоними у већем броју случајева су апелативног карактера. Већина их се гради преузимањем апелативног лика. Њихове деривационе могућности при образовању топонима су изразито велике. Семантика географских термина друкчија је од апелативних. Они не асоцирају, већ директно упућују на географски објекат богатећи топономастички садржај. Објективни суд о творби неких топонима је врло тешко дати, често и немогуће. Са творбеног гледишта поједини примјери су често недефинисани, што је разумљиво ако се зна да на њихов систем дјелују историјски, дијалектолошки, гласовни и многи други разлози. Да би се утврдио творбени процес топонима, узима се у помоћ дијахронија и етимологија, иако неки сматрају да се творба разматра са синхроног гледишта, а етимологија улази у историју настанка и првобитног значења. Међутим, ономастички материјал не може се интерпретирати ни само на синхроном ни само на дијахроном плану.

5. Када је ријеч о творбено-семантичким моделима у топомастици језерско-шаранске говорне регије, указаћу на још два структурална модела који на неки начин илуструју творачку снагу и виталност језичког израза овог подручја у смислу уобличавања топономастичких имена која функционишу у лексичко-семантичком пољу хидронимско-географских апелатива или као самосталне именице у функцији топонима: *Барице, Баре, Појњоци, Локве, Лука* или се у основи јавља глаголска ријеч као творбени формант: *Ојњока, Точило, Понори, Пишијалина, Бучалина*. На једном доста малом простору сретам се са низом топономастичких имена гдје је у

основи топонима и групе микропонима веза са глаголом *врѣти*. Ојконим *Врела* и у њему хидроними *Врело*, *Вирови*, *Извори*, *Горњи извори*, *Вирак*, *Вруљак* и сл. су словенског поријекла, из лексичког фонда који у свим језицима чине географски апелативи. База ових назива са коријеном **vr* јавља се у следећим превојним облицима: **vrel* (*Врела*), **vir*- *вир* апелатив, оним *Вирови*, **vor*- (*Извори*), **vru* (*Вруљак*). Од превојних корјенских облика партиципа презентива активног и партиципа перфекта активног: *vrut*-, *vret*- јављају се основице од којих су створене изведенице којима се именују локалитети на овом простору (*Вирови*, *Извори*, *Врела*, *Вруљак*, *Вирак*) (Остојић 2003: 278–279).

6. Језерско-шаранску ономастичку лексику карактерише старосна слојевитост. У неким називима чувају се прасловенски језички елементи, најчешће елементи из илирског периода (*Тара*, *Ујач*), давнашњи романски (*Дурмиџор*, *Пирлиџор*, *Бијеровача*, *Жабљак*) и старији словенски (Вујичић 1994: 166). Присутност је очита не само у ономастичко-лексичким него и у творбено-ономастичким моделима, која је изразитија у већем броју ријечи страног поријекла међу којима се истичу оријентализми (посебно у микропонимији).

Топоними страног поријекла не могу функционисати као засебан систем јер су интегрисани у наш систем па могу ићи у семантичку или структуралну класификацију, а неријетко неки називи могу припадати различитим подгрупама. Тако језерско-шарански микропоними *Горње јеље*, *Доње јеље*, *Горња Буковица*, *Доња Буковица* могу припадати и групи топонима одређеног односа и групи изведених од фитонима. Микропоними *Горњезечица* и *Доњезечица* припадају групи топонима за означавање односа једног топонима према другом и групи изведених топонима од зоонима. И тако даље.

Поред мноштва топонима без страних морфема у суфиксалној творби типа *Орашац*, *Пећарац*, у префиксалној творби типа *Закрајци*, *Прикрајци* или у сложеној творби типа *Криводо*, *Суводо*, *Громодија*, посебно мјесто у свим творбеним типовима заузимају мјешовите творенице настале комбинацијом творбених морфема из разних језика (Остојић 2003: 277). У функционисању је лексички морфем неког од страних језика којим се идентификује географски објекат, или префикс који одређује положај објекта, а најчешће суфикс који диференцира објекат од осталих објеката чији називи имају заједнички лексички морфем.

У језерско-шаранској регији обичније су мјешовите творенице од страних лексичких морфема у суфиксалној творби — *Бејовина*, *Коначишиће*, *Клачина*, *Балванишиће*, *Пилана*, *Амбаришиће*. Ређе су, међутим, такве творенице у префиксалној и сложеној творби. Ређи од првога, а свакако много обичнији од другог типа су топономастички називи гдје домаћи суфикс са страном основом (*Амбаришиће*) твори топономастички назив, па затим гдје је основински морфем домаћег, а суфикс страног поријекла (*Сирељана*). Најчешће су у питању турцизми, односно турске, арапске и персијске лексичке морфеме примљене преко турског језика Сви суфикси оријенталног поријекла који функционишу у српском језику нијесу подједнако активни у ономастичкој творби на језерско-шаранској говорној регији. Овдје је посебно фреквентан суфикс *-ана* који је преузет из турског језика. Много су, међутим, чешћи топономастички називи са домаћим суфиксом и страном основинском морфемом (*Чаргачишиће*, *Балкан*, *Ајманишиће*, *Амбаришиће*, *Палеж*, *Комуница*, *Пашинац*).

7. Из досадашњег разматрања топономастичке грађе са језерско-шаранског говорног подручја, може се закључити да су начини и модели именовања топонима разноврсни и изнијансирани, што упућује на велику творачку снагу и виталност језичког израза тамошњих људи. Заступљени су скоро сви у ономастици познати творачки модели па чак и они који припадају историји. У употреби су: а) топономизирани географски апелативи и термини (*Влаке*, *Кри*) са малом ономастичком обавијештеношћу и б) далеко бројнији начин именовања са одредницом уз географски апелатив и термин (*Бегова влака*, *Шилџаи кри*) којим се постиже конкретизација у именовању и потпуна ономастичка обавијештеност. Повелики је број микротопонима фитонимског (*Јаворје*, *Борје*) и зоонимског поријекла (*Вукодо*, *Јајњећа долина*). Богата су микротопономастичка образовања на језерско-шаранском подручју у вези са узгојем стоке и повртарских култура. Ономастичко богатство је изражено и у огромној грађи образованих микротопонима од антропоимских категорија (родбинских односа, етнонима, имена, надимака, хипокористика и презимена).

Творачка снага људи ове планинске регије долази до изражаја у најразноврснијим именима за сваки дио земље, за сваку њену стопу и најмањи окрајак, за сваки предмет и за сваку појаву. Огромни топономастички материјал овога краја у знатном броју потиче из сфере апелатива (*Брдо*, *Гусино брдо*), а знатан број их је мотивисан

метафором (*Лица, Глава*) која настаје спонтано на основу сличности по функцији, спољашњем изгледу, по боји, по положају и сл. (*Љубишица, Мршвица*). У афиксалној сфери топонима заступљена су образовања: нултим суфиксом (нултом деривацијом) у виду групе географских термина (*Бријеј, Грега*) и у форми топономастичких метафора (*Плеће, Глава*), афиксацијом и композицијом. Морфолошки начин творбе афиксацијом реализује се у обичној суфиксалној форми (*Балашица, Грлић*), префиксалној (*Заулина, Невихен*) и префиксално-суфиксалној форми (*Закрајци*). Не мање чести су и композити или у виду сраслица (*Кочаго*) или у виду синтагматских назива (*Зерешино њоље*). Топоними страног поријекла су интегрисани у наш језички систем па се уклапају или у семантичку или у структуралну класификацију топонима или пак припадају истовремено различитим топономастичким групама (*Горња Буковица, Доња Буковица* — припадају групи топонима одређених односа и групи топонима изведених од фитонима).

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Бошковић 1974: Радосав Бошковић, *Поводом неких топонима*. Прилози за књижевност, историју и фолклор XI, Београд: Филолошки факултет, 22–35.
- [2] Бошковић 1976: Радосав Бошковић, *Из ономастичке деривације и поводом ње*. *Onomastika Jugoslavica VI*, Zagreb 187–194.
- [3] Вујичић 1976: Драгомир Вујичић, *Богатство географских апелатива на подручју језерске висоравни*. Прва југословенска ономастичка конференција ЦАНУ Титоград: 25–31.
- [4] Вујичић 1982: Драгомир Вујичић, *Хидроними (имена вода) у лијевом сливу Дрине*. Сарајево: АНБиХ.
- [5] Маринковић 2002: Јаворка Маринковић, *Микротопонимија бујановачког и прешевског краја*, САНУ Београд: Ономатолошки прилози XV, 1–170.
- [6] Остојић 2003: Бранислав Остојић, *Из лексике и ономастике дурмиторских говора (У књизи О црногорском књижевнојезичком изразу III)* Подгорица: Универзитет Црне Горе, 205–288.
- [7] Skok 1971–1974: Petar Skok, *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika I–IV*. Zagreb: JAZU.
- [8] Цицмил — Реметић 2010: Радојка Цицмил — Слободан Реметић, *Топонимија Пивске планине*. Београд: САНУ, 1–354.
- [9] Šimunović 1970: Petar Šimunović, *Struktura naziva u regiji*. *Onomastika Jugoslavije*, Ljubljana: 10–18.
- [10] Šimunović 1972: Petar Šimunović, *Toponimija otoka Brača*. Supetar: Brački zbornik X.

Vladimir OSTOJIĆ

CONSTITUTIVE MODELS OF TOPONYMS OF THE JEZERA-ŠARANI
DIALECT AREA

Summary

The models of naming toponyms in the Jezera-Šarani dialect area are diverse and exquisite, which points to the great creative power and vitality of the linguistic expression of the people there. Almost all of them are famous in the onomastics, and even those who belong to history. They are in use: a) toponomized geographical appellants and terms (Vlake, Krš) with a small onomastical information, and b) a far more numerous way of naming with a geographical appellative and a term (Đedova vlaka, Šiljati krš), which achieves concretization in naming and complete onomastic notice. It is a large number of microtops of phytomonic (Javorje, Borje) and zoonotic origin (Vukodo, Jagnjeća dolina). Micro-pathological education in the lake-carp area is rich in cattle breeding and vegetable crops. Onomastic wealth is also expressed in the huge structure formed by microtops from anthroponic categories (family relations, ethnons, names, nicknames, hypocorpsies, and surnames).

The creative power of the people of this mountainous region comes to be expressed in the most diverse names for each part of the country, for each of its rates and the smallest frame for each subject and for each occurrence. The huge toponymic material of this region is in considerable numbers originating from the sphere of appeal (Brdo, Gusino brdo), and a significant number of them are motivated by a metaphor (Lica, Glava) which spontaneously arises based on similarity in function, outward appearance, color, position, (Ljutica, Mrtvica) etc. In the affinity sphere, toponyms are represented by the following: the zero suffix (zero derivation) in the form of a group of geographical terms (Brijeg, Greda) and in the form of toponomic metaphors (Pleće, Glava), affection and composition. The morphological form of the formation by affixation is realized in the ordinary suffixal form (Balašica, Grlić) prefixal (Zauglina, Neviden) and prefixal-suffixal form (Zakrajci). No less frequent are the composites, either in the form of complex word (Kočado) or in the form of syntagmatic names (Zeretino polje). Toponyms of foreign origin are integrated into our linguistic system and they either fit into semantic or structural classification of toponyms or belong simultaneously to different toponymic groups (Gornja Bukovica, Donja Bukovica — belong to a group of toponyms of certain relationships and a group of toponyms and derived from phytons).

